

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор
Національної академії
внутрішніх справ,
доктор юридичних наук,
професор

Руслан СЕРБИН

ВИСНОВОК

Національної академії внутрішніх справ про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Мурзо Євгенії Олександрівни «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством» поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 25 жовтня 2022 року, протокол № 14

ВИТЯГ

з протоколу розширеного засідання кафедри кримінального процесу від 26 лютого 2025 року

Присутні:

кафедра кримінального процесу: завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор Таран О.В. (голова засідання); кандидат юридичних наук, доцент Хабло О.Ю.; професор кафедри, доктор юридичних наук, доцент Іваницький С.О.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор Зарубей В.В.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Заїка С.О.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Мельник О.В.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Кулик М.Й.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Римарчук О.В.; доцент кафедри Симчук А.С.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Соловійов Е.П.; ад'юнкт денної форми навчання Мурзо Є.О.;

кафедра кримінальної юстиції ННПП: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Хахуцяк О.Ю.; професор кафедри, доктор юридичних наук, доцент, Макаров М.А.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор Письменний Д.П.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор Галаган О.І.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Никоненко М.Я.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Степанова Г.М.;

кафедра криміналістики та судової медицини: т.в.о. завідувача кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Антошук А.О. (рецензент), професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Чорноус Ю.М.;

навчально-науковий інститут післядипломної освіти: директор інституту, доктор юридичних наук, професор Удалова Л.Д. (рецензент);

відділ організації наукової діяльності: провідний науковий співробітник відділу, доктор юридичних наук, доцент Севрук В.Г., старший науковий співробітник відділу, кандидат юридичних наук Бондар С.В.

Запрошені:

проректор, доктор юридичних наук, професор Чернявський С.С. (науковий керівник)

Були присутні 4 докторів наук та 13 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження ад'юнкта денної форми навчання кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ Мурзо Євгенії Олександрівни «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», щодо її рекомендації для попереднього розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді Національної академії внутрішніх справ.

Слухали:

Ад'юнкт Мурзо Є.О. доповіла про результати дисертаційного дослідження. У доповіді було обґрунтовано насамперед актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження, здобувачем доведено до присутніх структуру роботи та основні її положення, сформулювала та обґрунтувала новизну, теоретичне та практичне значення.

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена зростанням рівня злочинності в умовах сучасних викликів, особливо в контексті воєнного стану. Одним із критичних аспектів є проблема викрадення майна під час воєнних дій, що створює значні труднощі для його розслідування та правової кваліфікації. У цьому контексті предметом дослідження є три склади кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством: крадіжка, вчинена в умовах воєнного або надзвичайного стану (ч. 4 ст. 185 КК України); мародерство (ст. 432 КК України); воєнні злочини – розграбування майна (ст. 438 КК України).

Серед основних проблем: 1) відмежування мародерства (ст. 432 КК України) від крадіжки (ч. 4 ст. 185 КК України) та розграбування (ст. 438 КК України); 2) відсутність зареєстрованих кримінальних правопорушень, а також

судової практики за ст. 432 КК України; 3) складність розслідування цих кримінальних правопорушень у зонах бойових дій та на окупованих територіях.

Збільшення кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень незаконного викрадення майна спричинене низкою факторів, таких як: соціально-економічні труднощі, нестабільність, зростання рівня організованої злочинності. Окрім цього, воєнний стан створює додаткові можливості для зловмисників через вимушену евакуацію цивільного населення (через обстріли, повітряні тривоги та підвищену небезпеку на звільнених територіях, спричинену наявністю замінованих об'єктів) та залишення майна без нагляду. Ці тенденції підкреслюють важливість посилення заходів щодо боротьби зі злочинністю та захисту права власності, особливо в умовах воєнного стану, коли суспільство є особливо вразливим.

Після повномасштабного вторгнення в Україну правоохоронні органи вперше зіткнулися з воєнними та військовими злочинами в такому масштабі, масовості, інтенсивності та з притаманними їм особливостями, що вимагає перегляду підходів до розслідування та розробки нових криміналістичних методик.

Правильне застосування норм щодо розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, є вкрай важливим через низку факторів. Зокрема, зростає кількість випадків мародерства, інформація про які з'являється у відкритих джерелах, але не завжди належним чином реєструється та розслідується правоохоронними органами. Це пов'язано з браком досвіду у роботі зі справами такої специфіки та складністю їхньої фіксації на тимчасово окупованих територіях.

Актуальність цього питання зумовлена відсутністю усталеної судової практики та єдиного підходу до кваліфікації таких правопорушень, а також браком ґрунтовних наукових досліджень у цій сфері.

Мета дослідження полягає в формуванні теоретичних положень і розробці науково обґрунтованих рекомендацій щодо ефективного розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством.

Для досягнення поставленої мети необхідно було виконати такі завдання: систематизувати наукові дослідження, присвячені різним аспектам розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, з урахуванням їхньої специфіки в умовах воєнного стану та міжнародного досвіду; здійснити криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, шляхом аналізу їхньої сутності та розмежування складів кримінальних правопорушень, передбачених: ч. 4 ст. 185 КК України (крадіжка, вчинена в умовах воєнного або надзвичайного стану), ст. 432 КК України (мародерство) та ст. 438 КК України (воєнні злочини – розграбування майна); охарактеризувати предмет злочинного посягання, визначити типові способи вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, особу правопорушника та потерпілого, а також дослідити обстановку, за якої вчиняються такі кримінальні правопорушення, окреслити особливості слідової картини; визначити обставини, що підлягають доказуванню на різних етапах розслідування кримінальних правопорушень,

пов'язаних із мародерством, з урахуванням їхньої кримінально-правової кваліфікації та особливостей збирання доказів; сформулювати типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, і розробити алгоритми дій слідчого для виконання відповідних тактичних завдань; розробити модель взаємодії слідчого з інституціями сектору безпеки та оборони під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, з урахуванням їхніх функцій та процесуального статусу; встановити можливості використання спеціальних знань та технічних засобів у розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством; з'ясувати особливості проведення огляду місця події та обшуку під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством; з'ясувати особливості проведення допиту під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством; сформулювати особливості призначення судових експертиз у розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, з урахуванням їхніх видів та об'єктів дослідження; описати процесуальне значення негласних слідчих (розшукових) дій у розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством.

Предметом дослідження є розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством.

Методологічну основу дослідження становить система загальнонаукових і спеціальних методів, призначених для отримання його достовірних результатів.

Нормативну базу дослідження становлять Конституція України, чинне кримінальне та кримінальне процесуальне законодавство України, постанови Кабінету Міністрів України, Верховного Суду, відомчі й міжвідомчі підзаконні нормативно-правові акти з питань здійснення кримінального провадження.

Емпіричну базу дослідження становлять зведені дані вивчення 100 кримінальних проваджень за ч. 4-5 ст. 185, 438 КК України, у період з 2022 по 2024 роки (у різних регіонах України) та узагальнені матеріали вивчення 150 судових рішень, винесених національними судами за кримінальними правопорушеннями, передбаченими ч. 4-5 ст. 185, 432, 438 КК України, у період з 2022 по 2024 роки з Єдиного державного реєстру судових рішень, а також рішення міжнародних судових інстанцій, зокрема Міжнародного трибуналу щодо колишньої Югославії та Спеціального суду для Сьєрра-Леоне, що стосуються розслідування та судового розгляду випадків розграбування майна в умовах збройного конфлікту; зведені дані анкетування працівників слідчих підрозділів (серед 50 респондентів – Національної поліції України, Державного бюро розслідувань); систематизовані матеріали Єдиного звіту про кримінальні правопорушення Офісу Генерального прокурора за 2022 та січень 2025 роки; огляди офіційних звітів та довідок. Під час підготовки дисертації використано особистий досвід роботи здобувача на посаді слідчого.

Дисертація є першим комплексним дослідженням, у якому розроблено методику розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із

мародерством. Аналіз стану наукових досліджень у цій сфері засвідчив відсутність комплексних наукових розробок (дисертацій, монографій), що підтверджує актуальність обраної теми та необхідність її всебічного вивчення. Дослідження заповнює цю наукову прогалину, формуючи теоретичну основу та практичні рекомендації для підвищення ефективності розслідування таких правопорушень. До найсуттєвіших результатів, що визначають концептуально нові наукові положення та висновки й становлять наукову новизну дослідження, належать такі положення:

вперше:

- сформульовано криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, що дозволяє чітко розмежовувати крадіжку в умовах воєнного або надзвичайного стану (ч. 4 ст. 185 КК України), мародерство (ст. 432 КК України), розграбування майна як воєнний злочин (ст. 438 КК України);

- сформовано типову слідчу ситуацію за ст. 432 КК України (мародерство), що включає аналіз обставин, джерел доказової інформації та першочергових слідчих (розшукових) дій, що дозволяє оптимізувати тактику розслідування;

- запропоновано рекомендації щодо призначення судових експертиз у кримінальних провадженнях у мародерстві, що передбачає проведення дактилоскопічної, молекулярно-генетичної, трасологічної, біологічної, експертизи зброї та слідів і обставин її використання, експертизи матеріалів, речовин та виробів, почеркознавчої, фототехнічної, судово-хімічної експертизи, судово-медичної та комп'ютерно-технічної експертизи для ідентифікації викраденого майна та осіб, причетних до кримінального правопорушення в умовах відсутності сталої судової практики;

удосконалено:

- криміналістичну характеристику кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, зокрема деталізовано: предмет злочинного посягання, типові способи вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, особу правопорушника та потерпілого, а також обстановку, за якої вчиняються такі кримінальні правопорушення, слідову картину;

- перелік обставин, що підлягають доказуванню під час розслідування мародерства, зокрема щодо встановлення бойового контексту злочину, ідентифікації суб'єкта як військовослужбовця України, доведення умислу та корисливого мотиву, визначення розміру завданої шкоди, а також обтяжуючих факторів, таких як групове вчинення, повторність або використання службового становища;

- розроблено підходи взаємодії слідчого з військовими структурами, що передбачають обмін оперативною інформацією, доступ до військових баз даних, використання супутникових знімків та координацію спільних слідчих (розшукових) дій із Національною поліцією, ЗСУ та СБУ;

- систематизовано та визначено випадки обов'язкового (ч. 2 ст. 168, ст. ст. 227, 238-239, ч. 5 ст. 245-1 КПК України) та необов'язкового залучення

спеціаліста до кримінального провадження згідно з КПК України при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством;

- використання висновків спеціалістів як доказів у розслідуванні мародерства шляхом визначення вимог до документів, що можуть бути використані, та їх правильного оформлення;

- тактику проведення слідчих (розшукових) дій: огляд місця події, обшук, допит у межах предмету дослідження, що сприяють підвищенню ефективності розслідування та знижують ризики допущення слідчих помилок;

- наукові підходи до правового регулювання мародерства, які адаптують національне законодавство до міжнародних стандартів та забезпечують ефективне правозастосування в умовах воєнного стану;

дістало подальший розвиток:

- типові слідчі ситуації у кримінальних провадженнях за ч. 4 ст. 185 та ст. 438 КК України, що включають аналіз обстановки вчинення кримінального правопорушення, наявності або відсутності потерпілих, характер викраденого майна, доступності доказів та алгоритм першочергових слідчих (розшукових) дій;

- уточнено та систематизовано види спеціальних знань (криміналістичні, судово-медичні, психологічні, кіберзнання, економічні) та перелік технічних засобів (дрони, 3D-сканери, аналітичні системи Palantir Technologies, Clearview AI, мобільні ДНК-лабораторії, біометричні технології) для збору та перевірки доказів у кримінальних правопорушеннях, пов'язаних із мародерством.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки та пропозиції впроваджені та використовуються в: практичній діяльності; освітньому процесі; науковій діяльності. Пропозиції, надані під час підготовки дисертації, сприятимуть підвищенню ефективності слідчої, правозахисної та судової практики, забезпеченню прав і законних інтересів потерпілих, підозрюваних, обвинувачених, інших учасників кримінального провадження.

Основні положення і висновки дисертації оприлюднено на науково-практичних конференціях і круглих столах.

Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, що охоплюють одинадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел.

Після закінчення доповіді ад'юнкта присутніми були поставлені наступні питання:

Римарчук О.В.: Які основні проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, у контексті українського законодавства?

Відповідь: Дякую за запитання. Основними проблемами є відсутність судової практики щодо мародерства (ст. 432 КК України), що призводить до кваліфікації таких дій за іншими статтями, зокрема як крадіжку (ч. 4 ст. 185 КК України) або розграбування майна (ст. 438 КК України). Відмежування цих правопорушень ускладнюється відсутністю чітких критеріїв і потребує

врахування бойового контексту, що є нетиповим для більшості кримінальних проваджень. Додатково проблемою є те, що слідчі не мають усталених криміналістичних методик для ефективного розслідування мародерства, а сам процес збору доказів у зонах бойових дій або на окупованих територіях ускладнюється відсутністю доступу до місць злочину та необхідністю залучення військових структур.

Іваницький С.О.: Якими обставинами обумовлена відсутність зареєстрованих кримінальних правопорушень, передбачених ст. 432 КК України?

Відповідь: Дякую за запитання. Підвищенням чисельності випадків мародерства, що стають відомі з відкритих джерел інформації, які належним чином не реєструються та не розслідуються працівниками правоохоронних органів, що обумовлено відсутністю досвіду роботи з кримінальними правопорушеннями такої специфіки та складністю їх фіксації на окупованих територіях; потребою відмежування злочину «мародерство» за українським законодавством від крадіжки майна у цивільного населення, їх житлових приміщень, транспортних засобів, магазинів та іншої інфраструктури з метою наживи та задоволення своїх потреб тощо.

Соловійов Е.П.: Які методи та технічні засоби є найбільш ефективними для розслідування мародерства в умовах воєнного стану?

Відповідь: Дякую за запитання. Ефективне розслідування мародерства потребує використання сучасних технологій, зокрема супутникових знімків, відео- та фотодоказів, OSINT-аналізу для ідентифікації підозрюваних. Судові експертизи (дактилоскопічна, молекулярно-генетична, трасологічна, комп'ютерно-технічна) допомагають встановити особу правопорушника та походження викраденого майна. Використання штучного інтелекту для обробки великих обсягів інформації, зокрема аналізу відео та розпізнавання облич, дозволяє прискорити ідентифікацію винних. Також доцільним є використання 3D-сканерів і дронів для документування місця злочину та збереження доказів у складних умовах воєнного стану.

Головуючий: Є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається рецензентам.

Доктор юридичних наук, професор Удалова Л.Д. Дисертаційне дослідження Євгенії Мурзо є актуальним і важливим у контексті збройного конфлікту в Україні, оскільки висвітлює проблеми розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством. Авторка детально аналізує правову кваліфікацію цих злочинів, їх розмежування та особливості доказування, що є вагомим внеском у криміналістику. Важливим аспектом роботи є використання міжнародного досвіду та пропозиції щодо вдосконалення законодавства. Практична значущість дослідження підтверджується його впровадженням у діяльність правоохоронних органів. Загалом, дисертація відзначається науковою новизною, ґрунтовністю аналізу та високим рівнем обґрунтованості висновків.

Дисертація відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами і доповненнями), та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44) та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Антошук А.О. Актуальність обраної теми не викликає сумнівів. Вона обумовлена тими обставинами, що одним із головних завдань нашої держави є відсіч збройної агресії російської федерації, поновлення порушених прав і свобод українських громадян, забезпечення принципу невідворотності відповідальності винних у вчиненні воєнних злочинів в Україні. Дисертація присвячена формуванню криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, заснованої на комплексному аналізі чинного законодавства, літературних джерел, слідчої, експертної та судової практики, і спрямованої на забезпечення ефективності розслідування зазначеної категорії кримінальних правопорушень.

У роботі використано належні емпіричні джерела: систематизовані матеріали Єдиного звіту про кримінальні правопорушення Офісу Генерального прокурора за 2020-2024 роки; узагальнені матеріали вивчення судових рішень, винесених національними судами за кримінальними правопорушеннями, передбаченими статтями 432, 438 та ч. 4-5 ст. 185 КК України, у період з 2022 по 2024 роки з Єдиного реєстру судових рішень, огляди офіційних звітів та довідок. Проаналізовані кримінальні провадження, що стосуються цих же статей, у різних регіонах України. Використано зведені дані анкетування працівників правоохоронних органів, які займалися розслідуванням злочинів, пов'язаних із мародерством (крадіжка, розграбування, мародерство). Необхідно відмітити, що всі зауваження автором були враховані після першого рецензування. При вивченні дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності не виявлено.

Висновок. Дисертація Мурзо Євгенії Олександрівни на тему «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, оригінальним науковим дослідженням. В ній отримано нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні проблем щодо формування заявленої криміналістичної методики розслідування. Дисертація відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами і доповненнями), та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44) та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор Таран О.В. (голова засідання); кандидат юридичних наук, доцент Хабло О.Ю.; професор кафедри, доктор юридичних наук, доцент Іваницький С.О.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор Зарубей В.В.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Заїка С.О.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Мельник О.В.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Кулик М.Й.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Римарчук О.В.; доцент кафедри Симчук А.С.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Соловійов Е.П.; завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Хахуцяк О.Ю.; професор кафедри, доктор юридичних наук, доцент, Макаров М.А.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор Письменний Д.П.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор Галаган О.І.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Никоненко М.Я.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Степанова Г.М.; професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Черноус Ю.М..

Мурзо Є.О. висловила виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку її дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприятимуть вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції її подальших науково-дослідних планів.

На основі результатів обговорення присутні на засіданні вирішили запропонувати такий:

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації щодо дисертації Мурзо Євгенії Олександрівни «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством»

Дисертація Мурзо Євгенії Олександрівни «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством», яка подана на здобуття доктора філософії за спеціальністю 081 – Право, є цілісною, завершеною науковою працею.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Актуальність теми дослідження обумовлена зростанням рівня злочинності в умовах сучасних викликів, особливо в контексті воєнного стану. Одним із критичних аспектів є проблема викрадення майна під час воєнних дій, що створює значні труднощі для його розслідування та правової кваліфікації. У цьому контексті предметом дослідження є три склади кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством: крадіжка, вчинена в умовах воєнного або надзвичайного стану (ч. 4 ст. 185 КК України); мародерство (ст. 432 КК України); воєнні злочини – розграбування майна (ст. 438 КК України).

Згідно з офіційною статистикою Офісу Генерального прокурора, 2023 рік продемонстрував найбільшу кількість зареєстрованих кримінальних

правопорушень за ч. ч. 2-5 ст. 185 КК України (82 039 випадків), що на 25% більше, ніж у 2022 році (65 499 випадків). У 2024 році відбулося значне зниження – 55 490 випадків, що на 32% менше, ніж у 2023 році. У січні 2025 року зафіксовано 3 758 злочинів. Якщо припустити, що тенденція збережеться, можна прогнозувати близько 45 000-48 000 випадків за рік, що свідчить про подальше зменшення у порівнянні з 2024 роком. Водночас, навіть при такій динаміці загальна кількість злочинів залишається високою, що створює значне навантаження на систему кримінальної юстиції.

Щодо воєнних злочинів (ст. 438 КК України) у 2022 році зареєстровано 60 387 випадків, що майже відповідає показникам 2023 року (60 944). У 2024 році відбулося суттєве зниження до 28 788 випадків, що більш ніж удвічі менше у порівнянні з попереднім роком. У січні 2025 року вже зафіксовано 2 804 випадки.

Серед основних проблем: 1) відмежування мародерства (ст. 432 КК України) від крадіжки (ч. 4 ст. 185 КК України) та розграбування (ст. 438 КК України); 2) відсутність зареєстрованих кримінальних правопорушень, а також судової практики за ст. 432 КК України; 3) складність розслідування цих кримінальних правопорушень у зонах бойових дій та на окупованих територіях.

Відповідно до інформації про зареєстровані кримінальні правопорушення Офісу Генерального прокурора, кваліфікація мародерства (ст. 432 КК України) залишається проблемною: у 2022 році зареєстровано один випадок, кримінальне провадження якого було закрито, а у 2023-2025 роках такі кримінальні правопорушення взагалі не реєструвалися. Це може свідчити про кваліфікацію відповідних діянь за іншими статтями, зокрема ст. 438 КК України. Також, однією із причин того, що за вчинення цього кримінального правопорушення не було притягнуто до відповідальності осіб є відсутність чіткої криміналістичної методики розслідування відповідних кримінальних правопорушень та неможливості притягнути винну особу до відповідальності з поля боя, яка перебуває безпосередньо в зоні бойових дій або продовжує службу на передовій.

Збільшення кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень незаконного викрадення майна може бути спричинене низкою факторів, таких як: соціально-економічні труднощі, нестабільність, зростання рівня організованої злочинності. Окрім цього, воєнний стан створює додаткові можливості для зловмисників через вимушену евакуацію цивільного населення (через обстріли, повітряні тривоги та підвищену небезпеку на звільнених територіях, спричинену наявністю замінованих об'єктів) та залишення майна без нагляду. Ці тенденції підкреслюють важливість посилення заходів щодо боротьби зі злочинністю та захисту права власності, особливо в умовах воєнного стану, коли суспільство є особливо вразливим.

Після повномасштабного вторгнення в Україну правоохоронні органи вперше зіткнулися з воєнними та військовими злочинами в такому масштабі, масовості, інтенсивності та з притаманними їм особливостями, що вимагає перегляду підходів до розслідування та розробки нових криміналістичних методик.

Правильне застосування норм щодо розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, є вкрай важливим через низку факторів. Зокрема, зростає кількість випадків мародерства, інформація про які з'являється у відкритих джерелах, але не завжди належним чином реєструється та розслідується правоохоронними органами. Це пов'язано з браком досвіду у роботі зі справами такої специфіки та складністю їхньої фіксації на тимчасово окупованих територіях.

Також існує потреба у чіткому розмежуванні поняття «мародерство» відповідно до українського законодавства від інших кримінальних правопорушень, зокрема крадіжок майна у цивільного населення, пограбувань житлових приміщень, транспортних засобів, магазинів та об'єктів інфраструктури з метою наживи.

Актуальність цього питання зумовлена відсутністю усталеної судової практики та єдиного підходу до кваліфікації таких правопорушень, а також браком ґрунтовних наукових досліджень у цій сфері.

Зазначені проблеми підкреслюють необхідність розробки чітких методичних підходів до розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством. Дане дослідження спрямоване на аналіз правових механізмів кваліфікації цих кримінальних правопорушень та формування практичних рекомендацій для слідчих і судових органів.

Теоретичну основу дослідження становлять наукові праці українських та міжнародних науковців у галузі історії, криміналістики, кримінального права та процесу. Серед українських вчених слід відзначити – Д. Авзалова, А. Бабенко, А. Вознюк, Є. Діденко, В. Вичавка, В. Греченко, О. Кисельов, В. Коломієць, В. Кондратьєва, С. Кучевська, Я. Лизогуб, С. Лихова, І. Лопатюк, О. Мальцев, П. Назаренко, К.В. Першина, А. Пазій, А. Пишна, Д. Поліщук, О. Предместніков, Д. Санакоєв, І. Сиводєд, В. Сокурєнко, Г. Тетерятник, С. Обшалов, С. Орлик, Ю. Нузбан, В. Шевчук, К. Чаплинський.

До міжнародних дослідників, чиї праці стали основою цього дослідження, належать К.Дж. Бак (Ірландія), К. Брух (Сполучені Штати Америки), М. Шериф Бассіуні (Єгипет), Дж. Мастандреа Бонавірі (Італія), Л. ван ден Герік (Нідерланди), Д. Дам-Де Йонг (Нідерланди), Х. Дранґініс (Сполучені Штати Америки), Х. Ель Дебух (Італія), Дж. Феррарі (Італія), Р. Гайс (Німеччина), К. Гройліх (Сполучені Штати Америки), Г. Вашефорт (Велика Британія), Е.Т. Дженсен (Сполучені Штати Америки), П. Дж. Кінан (Сполучені Штати Америки), Д. Кіану Сай (Сполучені Штати Америки), О. Карлтон (Австралія), Т. Мусаєв (Азербайджан), М.А. МакГрегор (Канада), Р. О'Кіф (Велика Британія), Дж. Пайпер (Велика Британія), К. Перон (Франція), О. Радікс (Сполучені Штати Америки), Дж. Стюарт (Канада), А. Циммерман (Німеччина), А. Зборовська (Польща), Е. Шмід (Швейцарія). тощо. Серед останніх криміналістичних розробок, що пов'язані з предметом дослідження виокремлено дисертаційне дослідження А. Пазія «Кримінологічна характеристика та запобігання крадіжкам, що вчиняються в Україні в умовах воєнного або надзвичайного стану» (2024), К. Шевчишена «Розслідування воєнних злочинів в Україні» (2024).

Слід зазначити, що засади методики виявлення та розслідування кримінально-протиправної діяльності, пов'язаної з мародерством залишаються недостатньо розробленими. Науковці зосереджують увагу переважно на загальних аспектах розслідування воєнних злочинів та правопорушень у контексті міжнародного права, що підкреслює актуальність та новизну теми представленого дисертаційного дослідження. Водночас комплексне наукове дослідження феномена мародерства в умовах збройного конфлікту в Україні не проводилося. Однією з ключових проблем, що потребує розв'язання, є відсутність чіткої криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством.

З огляду на вищезазначене, дослідження має як теоретичну, так і практичну значущість, оскільки його результати можуть бути використані для вдосконалення криміналістичних методик та правозастосовної практики в умовах воєнного стану.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконувалось відповідно до Річної національної програми під егідою Комісії Україна – НАТО на 2021 рік (затверджена Указом Президента України від 11.05.2021 № 189/2021), Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021–2023 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 року № 756-р), Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11.06.2020 № 454), Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 роки (рішення Вченої ради від 21 грудня 2020 р., протокол № 23).

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 25.10.2022 (протокол № 14) і включено до Переліку тем дисертаційних досліджень Національної академії правових наук України, затверджених у 2022 році.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є формування теоретичних положень і розробка науково обґрунтованих рекомендацій щодо ефективного розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством.

Для реалізації поставленої мети потрібно було виконати такі *завдання*:

- систематизувати наукові дослідження, присвячені різним аспектам розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, з урахуванням їхньої специфіки в умовах воєнного стану та міжнародного досвіду;

- здійснити криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, шляхом аналізу їхньої сутності та розмежування складів кримінальних правопорушень, передбачених: ч. 4 ст. 185 КК України (крадіжка, вчинена в умовах воєнного або надзвичайного стану), ст. 432 КК України (мародерство) та ст. 438 КК України (воєнні злочини – розграбування майна);

- охарактеризувати предмет злочинного посягання, визначити типові способи вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством,

особу правопорушника та потерпілого, а також дослідити обстановку, за якої вчиняються такі кримінальні правопорушення, окреслити особливості слідчої картини;

- визначити обставини, що підлягають доказуванню на різних етапах розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, з урахуванням їхньої кримінально-правової кваліфікації та особливостей збирання доказів;

- сформулювати типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, і розробити алгоритми дій слідчого для виконання відповідних тактичних завдань;

- розробити модель взаємодії слідчого з інституціями сектору безпеки та оборони під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, з урахуванням їхніх функцій та процесуального статусу;

- встановити можливості використання спеціальних знань та технічних засобів у розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством;

- з'ясувати особливості проведення огляду місця події та обшуку під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством;

- з'ясувати особливості проведення допиту під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством;

- сформулювати особливості призначення судових експертиз у розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, з урахуванням їхніх видів та об'єктів дослідження;

- описати процесуальне значення негласних слідчих (розшукових) дій у розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством.

Предметом дослідження є розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством.

Методи дослідження. Відповідно до поставленої мети й завдань у роботі використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. За допомогою *методів гносеології* систематизовано теоретичні підходи до вивчення кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством (підрозділи 1.1, 1.2). *Логіко-юридичний метод* дозволив розробити класифікацію видів кримінальних правопорушень та проаналізувати їх правову кваліфікацію (підрозділи 1.2.2, 1.2.3). *Догматичний метод* застосовано для уточнення правових категорій і понятійно-категоріального апарату (підрозділи 1.2.1, 1.2.3). За допомогою *історико-правового методу* досліджено генезис законодавчого регулювання кримінальної відповідальності за мародерство в Україні та інших країнах, таких як: Боснії та Герцеговини, Сьєрра-Леоне (підрозділ 1.1, 1.2). *Порівняльно-правовий метод* використано для аналізу законодавчих підходів до регулювання мародерства в Україні та міжнародному праві (підрозділи 1.2, 2.1). *Соціологічні та статистичні методи* дали змогу узагальнити практичні дані щодо розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, на основі роботи правоохоронних органів

(підрозділи 2.1, 2.3). *Системний підхід* дозволив розглянути елементи криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень та розробити моделі розслідування (підрозділи 2.2, 3.1). *Метод правового прогнозування* застосовано для рекомендацій щодо вдосконалення законодавства у сфері боротьби з мародерством (підрозділи 3.3, 3.4).

Емпіричну базу дослідження становлять зведені дані вивчення 100 кримінальних проваджень за ч. 4-5 ст. 185, 438 КК України, у період з 2022 по 2024 роки (у різних регіонах України) та узагальнені матеріали вивчення 150 судових рішень, винесених національними судами за кримінальними правопорушеннями, передбаченими ч. 4-5 ст. 185, 432, 438 КК України, у період з 2022 по 2024 роки з Єдиного державного реєстру судових рішень, а також рішення міжнародних судових інстанцій, зокрема Міжнародного трибуналу щодо колишньої Югославії та Спеціального суду для Сьєрра-Леоне, що стосуються розслідування та судового розгляду випадків розграбування майна в умовах збройного конфлікту; зведені дані анкетування працівників слідчих підрозділів (серед 50 респондентів – Національної поліції України, Державного бюро розслідувань); систематизовані матеріали Єдиного звіту про кримінальні правопорушення Офісу Генерального прокурора за 2022 та січень 2025 роки; огляди офіційних звітів та довідок. При підготовці дисертації авторка використовувала власний досвід роботи у слідчих підрозділах ГУНП у м. Києві.

Наукова новизна отриманих результатів.

уперше:

- сформульовано криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, що дозволяє чітко розмежовувати крадіжку в умовах воєнного або надзвичайного стану (ч. 4 ст. 185 КК України), мародерство (ст. 432 КК України), розграбування майна як воєнний злочин (ст. 438 КК України);

- сформовано типову слідчу ситуацію за ст. 432 КК України (мародерство), що включає аналіз обставин, джерел доказової інформації та першочергових слідчих (розшукових) дій, що дозволяє оптимізувати тактику розслідування;

- запропоновано рекомендації щодо призначення судових експертиз у кримінальних провадженнях у мародерстві, що передбачає проведення дактилоскопічної, молекулярно-генетичної, трасологічної, біологічної, експертизи зброї та слідів і обставин її використання, експертизи матеріалів, речовин та виробів, почеркознавчої, фототехнічної, судово-хімічної експертизи, судово-медичної та комп'ютерно-технічної експертизи для ідентифікації викраденого майна та осіб, причетних до кримінального правопорушення в умовах відсутності сталої судової практики.

удосконалено:

- криміналістичну характеристику кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, зокрема деталізовано: предмет злочинного посягання, типові способи вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством, особу правопорушника та потерпілого, а також обстановку, за якої вчиняються такі кримінальні правопорушення, слідову картину;

- перелік обставин, що підлягають доказуванню під час розслідування мародерства, зокрема щодо встановлення бойового контексту злочину, ідентифікації суб'єкта як військовослужбовця України, доведення умислу та корисливого мотиву, визначення розміру завданої шкоди, а також обтяжуючих факторів, таких як групове вчинення, повторність або використання службового становища;

- розроблено підходи взаємодії слідчого з військовими структурами, що передбачають обмін оперативною інформацією, доступ до військових баз даних, використання супутникових знімків та координацію спільних слідчих (розшукових) дій із Національною поліцією, ЗСУ та СБУ;

- систематизовано та визначено випадки обов'язкового (ч. 2 ст. 168, ст. ст. 227, 238-239, ч. 5 ст. 245-1 КПК України) та необов'язкового залучення спеціаліста до кримінального провадження згідно з КПК України при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством;

- використання висновків спеціалістів як доказів у розслідуванні мародерства шляхом визначення вимог до документів, що можуть бути використані, та їх правильного оформлення;

- тактику проведення слідчих (розшукових) дій: огляд місця події, обшук, допит у межах предмету дослідження, що сприяють підвищенню ефективності розслідування та знижують ризики допущення слідчих помилок;

- наукові підходи до правового регулювання мародерства, які адаптують національне законодавство до міжнародних стандартів та забезпечують ефективне правозастосування в умовах воєнного стану.

набуло подальшого розвитку:

- типові слідчі ситуації у кримінальних провадженнях за ч. 4 ст. 185 та ст. 438 КК України, що включають аналіз обстановки вчинення кримінального правопорушення, наявності або відсутності потерпілих, характер викраденого майна, доступності доказів та алгоритм першочергових слідчих (розшукових) дій;

- уточнено та систематизовано види спеціальних знань (криміналістичні, судово-медичні, психологічні, кіберзнання, економічні) та перелік технічних засобів (дрони, 3D-сканери, аналітичні системи Palantir Technologies, Clearview AI, мобільні ДНК-лабораторії, біометричні технології) для збору та перевірки доказів у кримінальних правопорушеннях, пов'язаних із мародерством.

Ці досягнення забезпечили комплексний підхід до дослідження проблематики кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством та дозволили сформулювати рекомендації, які можуть бути використані як у практичній діяльності правоохоронних органів, так і для вдосконалення законодавства України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані та обґрунтовані в дисертації теоретичні положення, висновки й пропозиції (2022-2024 роки) впроваджено й використовуються в:

- науково-дослідницькій роботі для вирішення проблем протидії злочинності, зокрема під час удосконалення методики розслідування

кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством (акт впровадження Харківського національного університету внутрішніх справ від 27.05.2024);

– *освітньому процесі* під час оновлення методичних матеріалів із дисциплін «Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень», «Досудове розслідування», «Актуальні проблеми застосування кримінального процесуального законодавства», «Взаємодія органів досудового розслідування з оперативними підрозділами та іншими правоохоронними органами під час протидії кримінальним правопорушенням», «Криміналістика», «Актуальні проблеми розкриття та розслідування кримінальних правопорушень» у вищих навчальних закладів правоохоронного спрямування (акт впровадження Харківського національного університету внутрішніх справ від 27.05.2024; акт впровадження Міжрегіональної академії управління персоналом від 31.10.2024).

– *практичній діяльності* експертів для організаційного, методичного та інформаційного забезпечення роботи (акт впровадження Київського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України від 13.08.2024); прокурорів для використання розроблених рекомендацій під час здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням у кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством (акт впровадження Спеціалізованої прокуратури у сфері оборони Центрального регіону України від 29.01.2025; органів досудового розслідування Національної поліції України під час проведення в системі службової підготовки, семінарів, нарад та під час підготовки листів-роз'яснень до органів досудового розслідування територіальних органів Національної поліції України від 07.02.2025 № 20698-2025).

Результати дисертаційного дослідження були впроваджені в межах дослідницького проєкту на тему «Мародерство під час війни: аналіз прикладів Боснії та Герцеговини, Сьєрра-Леоне та України» у межах навчального курсу «Підтримка верховенства права та демократії в Україні в умовах війни та післявоєнної відбудови» Програми Центральноєвропейського Університету «Невидимий Університет для України» у весняному семестрі 2024 року. Опубліковані у науковому журналі «Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ» (Том 29, № 3 2024, с. 53-65) матеріали наукової публікації «Криміналізація мародерства у воєнний час: міжнародний та національний досвід» буде впроваджено у навчальному процесі у межах курсів Програми Центральноєвропейського Університету «Невидимий Університет для України» у навчальних семестрах (акт впровадження Центральноєвропейського Університету від 31.10.2024). Також, результати дисертаційного дослідження були впроваджені в рамках наукового дослідження на тему «Виклики та інновації в розслідуванні мародерства як воєнного злочину: аналіз міжнародних підходів та їх імплементація в Україні» («Challenges and Innovations in the Investigation of Pillage as a War Crime: Analysis of International Approaches and Their Application in Ukraine»), яке авторка здійснювала завдяки отриманій стипендії програми Invisible Graduate School на осінній семестр 2024 року в

межах курсу «The Security and Political Economy of EU Integration: Theory and Policy».

Більшість положень дисертації може бути використано для законодавчого, методичного та інформаційного забезпечення діяльності судових установ і громадських організацій правоохоронного спрямування.

Особистий внесок здобувачки в опублікованих у співавторстві працях полягає в проведенні самостійних теоретичних і практичних досліджень. Ідеї та напрацювання, що належать співавторам наукових статей за темою дисертації, автором не використовувалися. У статтях, опублікованих у співавторстві, авторська частка становить не менше 50 % і полягає в розробці теоретичних положень та методологічних підходів до розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення та результати дисертації оприлюднено на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, що відбулися в Україні, зокрема на: міжнародній науково-практичній конференції «Кримінальне судочинство: права людини під час дії надзвичайного або воєнного стану» (м. Київ, 18 листопада 2022 року), міжнародній науково-практичній конференції «Юридичні науки: проблеми та перспективи» (м. Запоріжжя, 23-24 лютого 2024 року), міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій пам'яті В. Федоренка («Федоренківські читання») (м. Харків, 15 жовтня 2024 року); всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану» (м. Хмельницький, 16 березня 2023 року), всеукраїнській науково-практичній конференції «Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку» (м. Київ, 2 травня 2024 року); науково-теоретичній конференції «Проблеми кваліфікації та розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану» (м. Київ, 26 травня 2022 року), IV Всеукраїнському форумі судових експертів «Судово-експертна діяльність: збереження наукового та кадрового потенціалу в умовах воєнного стану» (м. Львів, 7 червня 2024 року); міжвідомчій науково-практичній конференції «Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку» (м. Київ, 28 квітня 2023 року); круглому столі, присвяченому 40-річчю кафедри кримінального процесу «Кримінальне процесуальне право на сучасному етапі розвитку України» (м. Київ, 27 жовтня 2023 року).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 6 статей у наукових фахових виданнях України, 1 статтю в науковому періодичному виданні іншої держави, 1 статтю в міжнародному виданні, що індексується в базі даних Web of Science, 9 тез доповідей на наукових конференціях, у тому числі міжнародних, 2 свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір (№ 125993 від 25.04.2024; № 125994 від 25.04.2024), зокрема:

в яких опубліковані основні наукові результати:

1. Murzo, Ye., & Farynnyk, V. (2024). Criminalising looting in wartime: International and national experiences. *Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs*, 29(3), 53-65. doi: 10.56215/naia-herald/3.2024.53.

2. Мурзо Є.О. Порівняльний аналіз розслідування мародерства у кримінальному законодавстві України та закордонних держав. *Правова держава*. 2024. № 53. С. 158-169. <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2024.53.300731>.

3. Murzo, Ye. O., Galchenko V. S. (2024). Electronic document as an object of forensic examination during the investigation of marauding. *Криміналістика і судова експертиза*. Вип. 69. С. 258-269. <https://doi.org/10.33994/kndise.2024.69.24>

4. Мурзо Є. О. Проведення огляду місця події під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 11. С. 555-558. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-11/136>.

5. Murzo, Ye., & Halchenko, V. (2023). Electronic evidence as a means of proof during the pillage investigation. *Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs*, 28(3), 48-57. <https://doi.org/10.56215/naia-herald/3.2023.48>.

6. Kopotun, I., & Murzo, Ye. (2023). Criteria for distinguishing looting from other crimes: A comparative analysis. *Law Journal of the National Academy of Internal Affairs*, 13(2), 41-49. <https://doi.org/10.56215/naia-chasopis/2.2023.41>.

7. Shulha, A., Tkach, A., Murzo, Y., Horodetska, M., & Sokur, T. (2023). Forensic information sources during the investigation of war crimes. *Amazonia Investiga*, 12(71), 103-116. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.71.11.9>.

8. Murzo, Y.O. (2023). Forensic examinations in criminal proceedings on the facts of pillage. *Economy, finance, law: current problems and development prospects: collective monograph*. Prague, Czech Republic : Anisiia Tomanek OSVČ, pp. 198-209. DOI: 10.25313/978-80-88474-15-9-179-197.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Мурзо Є. О. Проведення слідчих (розшукових) та процесуальних дій під час розслідування мародерства. Проблеми кваліфікації та розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану [Текст] : матеріали наук.-теорет. конф. (Київ, 26 трав. 2022 р.) / [редкол.: С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський, А. А. Вознюк та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. С. 457-459.

2. Мурзо Є.О. Мародерство: поняття й особливості в умовах воєнного стану. Кримінальне судочинство: права людини під час дії надзвичайного або воєнного стану [Текст] : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 18 листоп. 2022 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. С. 218-220. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/items/684ed61f-8022-4c3d-8691-354999a522f2>.

3. Мурзо Є. Проведення слідчих (розшукових) та процесуальних дій під час розслідування мародерства. Актуальні проблеми правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану : тези Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 16 березня 2023 року). Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2023. С. 197-199. URL: <https://dspace.nadpsu.edu.ua/handle/123456789/1488>.

4. Мурзо Є.О. Особливості призначення і проведення окремих видів судових експертиз при розслідуванні мародерства. Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку [Текст] : матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 28 квіт. 2023 р.) / [редкол.: С. С. Чернявський, Я. Ю. Конюшенко, В. В. Корольчук Ю. В. Сухомлин]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. С. 184-186. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/items/e21171b2-2561-423d-bf13-33e894948b62>.

5. Гальченко В.С., Мурзо Є.О. Належність і допустимість електронних доказів, отриманих під час розслідування кримінального правопорушення за ст. 432 КК України. Кримінальне процесуальне право на сучасному етапі розвитку України [Текст] : матеріали круглого столу, присвяч. 40-річчю кафедри кримінального процесу (Київ, 27 жовт. 2023 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. С. 204-207. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/items/3349273e-0167-49e4-8c7d-afd1796b0963>.

6. Мурзо Є.О. Використання безпілотних літальних апаратів (БПЛА) під час огляду місця події при розслідуванні мародерства. Юридичні науки: проблеми та перспективи: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 23–24 лютого 2024 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 133-136.

7. Murzo Ye. Plunder: Case Study of Decisions in Poland and Ukraine. Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку [Текст] : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 2 трав. 2024 р.) [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2024. С. 301-305.

8. Мурзо Є.О. Використання відкритої інформації для розслідування розграбувань та проведення експертиз. Судово-експертна діяльність: збереження наукового та кадрового потенціалу в умовах воєнного стану : IV Всеукраїнський форум судових експертів (м. Львів, 7 червня 2024 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. С. 263-265.

9. Murzo Ye. Investigation Team in Looting Investigation: Organization and Equipment. Актуальні питання судової експертизи і криміналістики : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті В. Федоренка («Федоренківські читання»), 15 жовтня 2024 р., м. Харків / Нац. наук. центр «Ін-т суд. експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса». Харків, 2024. С. 20-23.

Характеристика особистості здобувача. Мурзо Євгенія Олександрівна 1998 року народження, освіта вища – юридична, у 2022 році закінчила Київський університет права Національної академії наук України за спеціальністю «Право» (диплом магістра). З вересня 2022 року по сьогоднішній день ад'юнкт денної форми навчання Національної академії внутрішніх справ.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття. Дисертація оформлена згідно з вимогами МОН України.

Структура дисертації відповідає меті, завданням, предмету дослідження і вимогам Міністерства освіти і науки України та складається із вступу, трьох

розділів, які містять одинадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 – Право.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Мурзо Євгенії Олександрівни «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Мурзо Євгенії Олександрівни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами й доповненнями).

3. Рекомендувати дисертацію Мурзо Євгенії Олександрівни «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із мародерством» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 17, проти – немає, таких, що утримались – немає.

Головуючий -

т.в.о. завідувача кафедри кримінального процесу

Національної академії внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, професор

 Олена ТАРАН